
SLOVARSKA OBRAVNAVA POVEDKOVNIKA

Prispevek predstavlja pomensko- in strukturoskladenjsko vlogo povedkovega dopolnila, ki je kategorialno označen kot povedkovnik (predikativ) in ostaja zgolj na stavčnočlenski ravni kot pomenska determinanta povedka – priložnostna pomenskoskladenjska raba pa ne more biti besednovrstno odločilna. Problemskost natančnejše in jasnejše slovnične opredelitve povedkovih dopolnil oz. povedkovnikov se kaže predvsem s slovarskega vidika, ker pomensko-oblikovna (priložnostnospremenljiva) nestalnost posledično onemogoča besednovrstno osamosvojitvev in opredelitev. Z zgledi je komentirana označitev povedkovnika oz. povedkovodoločilne rabe v novem Slovenskem pravopisu (I Pravila, II Slovar, 2001 Založba ZRC, ZRC SAZU), ki naj bi z normativno vlogo usmerjal rabo slovenščine in bil tako močno vpliven priročnik.

1 O povedkovi rabi in povedkovniku

Aktualna trenutna stanjskost je v slovenščini navadno izražena z zloženim povedkom – prvotna povedkova raba namreč izpostavi samo določene pomenske sestavine, saj povedkovniki oz. povedkovi dopolnilniki niso nič drugega kot pomenske determinante povedkov, zato ostajajo na stavčnočlenski ravni (priložnostna pomenskoskladenjska raba ne more biti besednovrstno odločilna).¹ Tako funkcijska kot

¹ O smiselni prvotnosti stavčnostrukturnega oz. funkcijskoskladenjskega vidika pri obravnavi besednih vrst tudi v slovenščini, in s tem v zvezi o opredeljevanju predikativov kot razvijajočih stavčnih členov, je bilo še največ eksplicitno napisanega v začetku osemdesetih let, pri ocenjevanju Nove slovenske skladnje J. Toporišiča (A. Vidovič Muha 1984: 144). Ista avtorica z upoštevanjem tako funkcijskoskladenjskega kot pomenskoskladenjskega pretvorbne vidika prihaja do koristnih ugotovitev za nadaljnje opredeljevanje in ločevanje povedkovnikov: »/.../ Samo razvrstitvena definicija predikativa – položaj za vezjo, je povzročila, da je ta besedna vrsta zelo obsežna in pomensko heterogena; opuščene so namreč razločevalne pretvorbene možnosti tipa Oče je hud = se huduje (hud je predikativ) / je hudoben (hud je pridevnik), Tone je učitelj = učiteljski (učitelj je predikativ) / opravlja poklic učitelja (učitelj je samostalnik)« (1984: 151).

pretvorbena slovnica potrjujeta povedkovnik kot skladijskopomensko kategorijo (in ne še besedno vrsto) – razvojno razmerje povedkovo dopolnilo → povedkov dopolnilnik → povedkovnik ostaja na stavčnočlenski ravnini. S pomensko-izraznega vidika je povedkovnik pomenskoskladijska kategorija oz. kategorialni sem/semem, ki pomenskoskladijsko dopolnjuje glagole v povedku, in hkrati strukturoskladijska kategorija, izrazno opredeljena kot zgradbeni označevalnik.² Z vidika povedkovnika je v okviru povedka aktualnopovedno češko ločevanje med predikatom, ki označuje samo pomen, in predikatorji, ki vključujejo pomen in obliko; oblikovno so tako predikatorji lahko nezložene osebne glagolske oblike polnopomenskega glagola ali zloženi povedki s slovnično vezjo in povedkovim (predmetnopomenskim) določilom.³ Posredno zanikanje besednovrstnosti povedkovnika je vztrajanje, da med povedkovnike sodita tudi opisna deležnika in nedoločnik (tovrstni deležniški in nedoločniški dopolnilniki lahko samo še vzvratno potrjujejo nebesednovrstno kategoričnost povedkovnika); sporni so tudi naklonski izrazi, ki imajo kot glagolski modifikatorji v povedku več skladijskopomenskih možnosti, npr. *biti lahko : lahko delati, biti rad opažen/doma : rad delati : imeti rad vse, biti treba : treba delati*. Kljub deklarirani povedkovniškosti se da tudi besede kot *všeč, mar, žal, mraz, tema, škoda, dolgčas* (vsaj razvojno) slovarsko besednovrstno opredeliti kot samostalnike, *žal* tudi kot pridevnik, *tih, prav, lahko* kot prislove, *lahko, treba* tudi kot členke ipd. S funkcijskoskladijskega vidika v okviru povedja namreč opredeljujemo razmerje determinator : modifikator s pomensko določanje/usmerjanje : pomensko prirejanje/omejevanje. Z vezljivostnega vidika se to lahko razlaga, da obvezno nevezljivo dopolnilo povedek pomensko determinira (determinator) ali pomensko modificira (modifikator) – je lahko določevalni dopolnilnik v vlogi povedkovega določujočega dopolnila, ki povedek pomenskodoločujoče dopolnjuje in hkrati pomensko usmerja, ali spreminjevalnik v vlogi povedkovega prilastka ali iz pridevniškega prislovnega določila, ki povedek pomensko modificira oz. spreminja v smislu prirejanja/omejevanja pomena. Mednarodno poimenovanje determinator je splošno opredeljeno kot pomenskoskladijska kategorija med stalnico in spremenljivim delom s potencialnimi različicami – kot pomenskoskladijska določujoča/umerjajoča kategorija med kopulo (stalnico) in neudeleženskim nevezljivim dopolnilom (spreminjajočim delom). Najpomembnejše je torej položajsko merilo – pri povedkovniku se ta pomenskoskladijska kategorija prekriva s kategorijo predikativnosti in hkrati s kategorijo stanja (iz ruskega jezikoslovja »kategorija

² Tu velja omeniti, da J. Orešnik po zgledu zahodnih skladijskih teorij v okviru razmerja med pomensko in slovnično zgradbo stavka ločuje t. i. pomenski modul oz. pomenski stavčni vzorec, ki vključuje udeleženske vloge in pomenoslovne kategorije, in t. i. skladijski modul oz. slovnični stavčni vzorec z zgradbenimi označevalci (1992: 39).

³ Ustreznejši bi bil jezikoslovni izraz povedkovo dopolnilo (določilo je izrazno že zasedeno in hkrati prekrivno, ker se uporablja za izražanje vezljivih udeležencev na strukturoskladijski oz. izrazni ravni), ker povedkovniki ne določajo drugih samostojnih stavčnočlenskih besednih vrst, in tudi ne pojasnjujejo njihovih lastnosti (kot to delajo pridevniki in prislovi). Češko jezikoslovje potrjuje povedkovnik kot pomenskoskladijsko kategorialno sestavino z izrazom obvezni določevalni dopolnilnik (Pogorelec 1972, 1974).

sostojanija».⁴ Funkcijskost povedkovnika, in ne (še) besednovrstnost (povedkovnik oz. povedkovo določilo je torej vmesna stopnja leksikalizacije v drugotne/metaforične pomene), posredno potrjuje vezljivost, ko pomenskoskladenjske zmožnosti povedkovnika (stanjskost, dejanjskost ali posledično lastnost) veže na povedkovo vlogo, v češkem jezikoslovju je to opredeljeno kot komplementarna obligatorna determinacija.⁵ Tako funkcijske kot tvorbeno-pretvorbene lastnosti povedkovnika pa samo potrjujejo povedkovniško vlogo hkratnega medsebojno odvisnostnega razmerja med povedkom in osebkom, tako da v okviru povedka izstopajo vzročno-posledično preneseni oz. metaforični pomeni in se nanovo dodane razločevalne pomenske sestavine (RPS) na skladenjskofunkcijski ravni opomenijo v novi denotat – povedkovnik, npr. nečloveške lastnosti se posplošijo na človeka, npr. *Bolnik je ves trhel, Ta človek je votel*, in obratno, npr. *Vreme je spodobno/prijazno*.⁶ Primerjalno so zanimivi še metaforični premiki kot *Že čez nekaj dni je postal domač, Predsednik je preprost in ljudski, Zlasti nižja inteligenca je bila ljudska*. Na pomensko širjenje izhodiščnega pomena opozarjajo tudi prostomorfemski pridevniki, npr. *Ves divji je nanj, Ves mrtev je na klobase, Je volčji na denar, Ta človek je odprt za vsakogar, Vsi so sladki z njim* ipd.

1.1 Povedkovnik med drugimi stavčnočlenskimi besednimi vrstami

Med slovničnimi in pomenskimi kategorijami, ki opredeljujejo povedkovniškost, so nesklonskost, tj. neujemalnost in netipična prilastkovna raba, naklonskost in skladenjska pomenskost, tj. drugotni, oslavljeni ali široki pomeni predvsem pridevnikov.

Glede na svoja oblikoslovno-skladenjska merila (tudi navadno oz. pogosto nepregibnost in nedoločnost) pa je povedkovnik nezaznamovan nasproti samostojnim stavčnočlenskimi besednimi vrstam kot so pridevnik, prislov in samostalnik, zato je npr. v češki strokovni literaturi nasproti besednovrstnim merilom, ki sicer veljajo za besedne vrste, opredeljen tudi kot nekakšna heterogena skupina besed s skupno

⁴ Ruska slovnica predikativnost opredeljuje kot skladenjsko kategorijo, v zvezi s tem so izpostavljena formalno-semantična razmerja (Švedova idr. 1980: 86, 372). Sploh pa je v slovanskem jezikoslovju tudi jezikoslovnoizrazijsko uveljavljena t. i. kategorija predikativnosti, prim. R. Simeon (1969: 641). Češka slovnica sicer uporablja samostojno poimenovanje predikativ, vendar ga znotraj povedja oz. povedka opredeljuje samo kot kategorijo stanja »kategorije stavu« (Grepl, Komárek idr. 1986: 195). Po A. V. Isačenko t. i. »качественное состояние«. Kot orientacijsko določevalno merilo za povedkovnik A. V. Isačenko navaja tudi povedkov prilastek, ki je z izražanjem spremstvenega stanja pomenskoskladenjsko soroden povedkovniku – to dokazuje s pretvorbenim razmerjem med *Sin se je vrnil bolan – Sin se je vrnil. Bil je bolan* ipd. (1954: 250, 255).

⁵ T. i. komplementarna obligatorna determinacija naj bi izhajala iz glagolske intence oz. glagolske zahteve po obveznem pomenskem dopolnilu (Čechová idr. 1996: 250–251). Tako je pridevnik v povedkovniški vlogi nosilec vezljivosti (Valenzträger), v klasični besedni zvezi pa vezljivostni člen (Valenzpartner).

⁶ O metaforah v leksikalni semantiki gl. v članku A. Vidovič Muha Čas v besedi – Tipologija leksikalne večpomenskosti (2000a: 85–109).

skladenjsko vlogo.⁷ Zato povedkovnike glede na to, katere slovnične (oblikoslovne) kategorije posameznih besednih vrst vključujejo oz. ohranjajo, lahko označujemo še z dodatnim prilastkom pridevniški, prislovni ali samostalniški. Pridevniški povedkovniki so najštevilčnejši, kar glede na tipično pridevniško stanjskost ne preseneča (*pridevniški* so zato, ker vključujejo oz. ohranjajo nekatere pridevniške lastnosti oz. slovnične kategorije, ki so sicer tipične za pridevnike – pregibanje po spolu in številu in stopnjevanje). Vezljivi izglagolski pridevniški povedkovniki so: *deležen* (*česa*), *dolžen* (*komu kaj*), *dorasel* (*čemu*), *voljen* + *nedol.*, *zmožen* (*koga/česa/medol.*) v npr. *Bil je deležen pozornosti*, *Dolžen mu je hvaležnost ...*; prostomorfemski: *blazen od*, *dober za/kot*, *enak/identičen z/s* ipd. Nevezljivi neizglagolski pridevniški povedkovniki so: *domač*, *mogoč*, *možen*, *življenjski* v npr. *Janez je domač* ipd.; nepregibni: **ad acta*, *fair*, *flegma*, *fuč* v npr. *To je sedaj ad acta*, *To ni fair* ipd. Prislovni povedkovniki (*prislovni* zaradi tipičnih prislovnih oblikotvornih morfemov s tipično nepregibnostjo, izjema je možnost stopnjevanja): *bot*, *dolgčas/predolgčas*, *mar*, *mraz/premraz*, *napak*, *napoti*, **okej*, **plonk* v npr. *Zdaj sta si bot*, *Jim je dogčas/predogčas* ipd. Samostalniški povedkovniki (*samostalniški* zaradi tipičnih oblikotvornih lastnosti, sicer pa, nasproti samostalnikom, pregibni samo po številu) so pretežno izglagolski: *navada*, *sram*, lastnosti *škandal*, *škoda/preškoda* v npr. *Kajenje je navada*, *Bilo ga je sram ...*; prostomorfemski: *reklama za*; posebnost je *moda* z možnostjo lastnostne rabe (*biti* (*nekaj*) *moda*) ali stanjske rabe (*biti* (*nekaj*) *v modi/iz mode*) ipd. Pravi povedkovniki so lahko še: izglagolski medmeti v *To bo joj/prejoj*, *On pa hrrrr na postelji* ipd. in sklopi tipa *boglonaj*, *bogpomagaj*, *bogve* v *On jim je boglonaj*, *Z njim je bogpomagaj* ipd., ker je za njih tipična povedkovodoločilna vloga in so zaradi svoje tvorjenosti tudi sicer besednovrstno nejasni.

Glede na tovrstno delitev oz. glede na odločilno pomenskoskladenjsko vlogo se ponuja primerjava z zaimki kot pridevniško, prislovno ali samostalniško podvrsto ali s števniki kot pridevniško podvrsto. Povedkovniki so praviloma nepregibni, s tem da se t. i. pridevniški povedkovniki lahko pregibajo po spolu in številu ter stopnjujejo, t. i. samostalniški povedkovniki pa se pregibajo le po številu. Najtemeljitejša in najboljšejejša je posredna primerjalnoslovanska potrditev pridevniških povedkovnikov, ki je dodatno pomenskokategorialno utemeljevana s pridobljeno pridevniško vezljivostjo.⁸

⁷ Češka slovnica uporablja izraze kot samostalniški predikativ, pridevniški predikativ ipd. (Grepł, Komárek 1987: 222), pa tudi imenski del / izraz glagolsko-imenskega povedka – »jmenná část / jmenný výraz slovesně-jmenného predikátoru« (Daneš idr. 1987: 48; Grepł, Karlík idr. 1998: 212–215).

⁸ Zgodaj je na pomenskoskladenjski prevzem povedkovih lastnosti in posredno tudi na pridevniško intenco opozoril V. V. Vinogradov z zgledi *vesel*, *zmožen*, *dolžen*, *neprijeten*, *namenjen*, *prepričan*, *očiten* in ugotavljal pomenskoskladenjski prevzem povedkovih lastnosti (1947: 402–405). V sorodnih slovanskih jezikih, npr. v hrvaščini, so naštetih pridevniki, ki v povedku lahko smiselno nadomeščajo glagolske oblike: – z rodilnikom: *pun*, *sit*, *gladan*, *žedan*, *željan*, *dostojan*, *vrijedan*; – z dajalnikom: *vješt*, *ravan*, *drag*, *mio*; – z orodnikom: *zadovoljan*, *izobilan*, *bogat*, *siromašan* (Katičić 1986: 125–127). V slovaščini se govori o intenci pridevnika: – z rodilnikom: *željen*, *zmožen*, *udeležen*, *poln*, *sit*, *lačen*, *zaveden*, */ne/vreden*; – s predložnim tožilnikom: *lakomen na premoženje*, *dovzeten za vraže*, *izveden za vse*; – z dajalnikom: *zvest*, *potreben*, *znan*, *primeren*, *oddan*, *poslušen*, *naklonjen*, *soroden*, *podoben*, *tuj*, *oddaljen*, *pristopen*; – z orodnikom: *zaseden z*; – primernik in presežnik sta zaradi primerjave vedno vezavna: *najlepši med vrstniki* ipd. (Morfológia slovenského jazyka 1966: 209–210). Pregled zgledov pridevniške

Prvotna povedkovodoločilna vloga navadno z brisanjem oz. izgubo določenih kategorij (npr. pri samostalniki in pridevniku spola in sklona, pri glagolu časa in naklona) ali s pridobivanjem določenih kategorij (npr. spreganja) in izoblikovanjem nove kombinacije pomensko-slovničnih kategorij omogoča obstoj povedkovnika kot samostojne stavčnočlenske kategorije – češko jezikoslovje uporablja izraz leksikalna osamosvojitev (Grepl, Komárek idr. 1986: 76).⁹

Načeloma pa je povedkovniška kvalifikacija v stavčni povedi zožena na osebkov način reagiranja, kar še potrjuje pomenskoskladenjsko prekrivnost povedkovnika s povedkom. Nasproti prilastkovi rabi, ki pomensko opredeljuje določen samostalnik, povedkovodoločilna raba določeni osebi/stvari samo prisoja lastnost ali stanje (gre za neimanentno/nenotranjo stanjsko lastnost s pretvorbena možnostjo v glagolskem dejanju).¹⁰ Z vidika osebkovega samostalnika gre torej za prisojevano priložnostno-razmerno stanje (manjkrat lastnost). Tipični povedkovniški skladenjski pomen stanjskosti in posledične lastnostnosti potrjujejo tudi drugotne izpeljave v samostalnikih na *-ost*.¹¹

1.1.1 Spreminjanje sintagmatskih lastnosti v smislu spreminjanja dinamične/statične (splošne ali specifične) razmernosti pa lahko sproži tudi spremembo paradigmatičnih lastnosti, tako da so strukturoskladenjsko oz. oblikoslovnoskladenjsko najbližje povedkovniški rabi izpridevniški prislovi; to eksplicitno potrjuje tudi sodobno češko jezikoslovje, ki še posebej izpostavlja skladenjski pomen stanjskosti oz. t. i. stanjske prislove tipa *gotovo, dušljivo, čudno, samotno* ipd.¹²

povedkovniškosti (na gradivu Slovarja slovenskega knjižnega jezika) je pri A. Žele (2001: 163–195). Najpogostejši slovarski oznaki pri pridevnikih v povedkovi rabi, ki opozarjata na prednostno povedkovodoločilno vlogo pridevniških besed, sta knjiž(no) in ekspr(esivno) v smislu, da je ekspresivnost navadno povezana z (vsaj) delnim pomenskim premikom.

⁹ Sintagmatsko-paradigmatske potrditve za leksikalno osamosvajanje povedkovnikov so izražene v slovnicaх sorodnih slovanskih jezikov: Morfológia slovenského jazyka (1966: 200–201, 205–210), Muvnice češtiny 2 – Tvarosloví (1986: 20–21, 67–68, 75–77, 172–174, 194–202, 253–254, 384–387) in Sintaksa hrvatskoga književnog jezika – Nacrt za gramatiku (1986: 35–41, 98, 125–127, 474). A. Vidovič Muha govori o »spremembi kategorialnih lastnosti /.../, ki povzroči prehod ene besedne vrste v drugo /.../ » (2000b: 31). Ista avtorica npr. za leksem *človek* ugotavlja, da v povedkovodoločilni vlogi s pomenom 'human, človeški' lahko vedno tvori lastnostne stavke – iz tega posledično potrdi upravičenost kategorialne pomenskosestavinske oznake povedkovnik za tovrstne lekseme tudi v slovarjih (A. Vidovič Muha 2000b: 125). Kot dodatno orientacijsko določevalno merilo za povedkovnike A. V. Isačenku naveda tudi skladenjsko vlogo povedkovega prilastka, ki je z izražanjem 'spremstvenega stanja' pomenskoskladenjsko soroden povedkovemu določilu. To dokazuje s pretvorbena razmerjem med *Sin se je vrnil bolan* – *Sin se je vrnil, Bil je bolan* ipd. (1954: 250).

¹⁰ To na primerih v slovenščini ugotavlja že I. Kozlevčar, ko povzema, da pridevnik v prilastkovni rabi predvsem pomensko opredeljuje samostalnik, pridevnik v povedni rabi pa navadno pomensko določenemu pojmu prisoja kako lastnost (1969/70: 215).

¹¹ Po A. V. Isačenku pa so samostalniške tvorjenke na *-ost* dodatna potrditev prevlade lastnosti v povedkovniški rabi (1960: 567–568).

¹² F. Čermák previdno ugotavlja, da predkovniki niso prava besedna vrsta, temveč v povedkovniški vlogi nastopajo druge besedne vrste – torej gre samo za poimenovanje specifične skladenjskopomenske vloge v povedku (2001: 143). Z oblikoslovnoskladenjskega vidika M. Čechová idr. govorijo o povedkovnikih kot o neglagolskem delu povedka »/.../predikativa plni funkciji neslovesne časti slovesne-neslovesnega prísudku (predikátu) /.../« in »jmenná část sponově-jmenného prísudku« in navadno jih opredeljujejo kot možno podskupino prislovov (1996: 73, 272). Pri nas že F. Jakopin brezosebne predikative (v ruščini je

1.1.2 Povedkova raba je skladijskopomensko tipična tudi za nesklonljive besede s stanjsko-lastnostnim pomenom tipa *fejst, flegma, portabel, nobel* ipd. V sodobnejši slovenščini je ta stanjsko-lastnostni skladijski pomen zelo tipično in temu primer-no pogosto izražen s slengovsko rabo nesklonljivih prevzetih angleških besed, ki posledično tudi besednovrstno niso natančno opredeljene, npr. *Sej veš, kako je zdej ful ob petkih, Potem si kul, ravno zadosti odmaknjen od okolice in hudomušno dobrovoljen, Karo in črte so zopet in, Hvar je in*. V smer prislovnosti v zloženem povedku gredo primeri kot *Dobili so vse lepo pomejvano, Potem bi bilo fino*.

Povedkovi prevzeti nesklonljivi pridevniki so socialno-funkcijsko navadno označeni (ovarjalno): *To je/ni fair, Humoreske so zdaj očitno démodé, Joško je bil čisto paf*; tudi potencialno vezavni pa so: *Je zelo flegma, Čevlji so fuč, Vse je kaput, Je zelo nobel, Stroj je portabel*. Povedkovi neprevzeti nesklonljivi pridevniki so tipa *Ta misel ni napak, Pot je /pre/zanič, Fant ni prida, Danes je še tešč*, sklonljivi pa v primerih kot *Uf, ta bo težka 'biti malo verjetna', Danes je čist 'ni drogi-ran' ipd.*

Navadno se uporabljajo v povedku besede, ki izražajo predvsem lastnosti in dejavnosti, npr. *ihta* v *Ta človek je prava ihta*, podobno še *trma*; z izgubo spola in pre-gibnosti je povedkova raba tipična za a) zmerljivke tipa *baraba, pizda, mona, kurba* ipd., in za b) nepregibne žargonizme ali slengizme *Ostalo je druga liga, Golf je moda, Golf je zakon, Mobilni telefoni so res špon*.

1.1.3 Močno pomenskosladijsko merilo za potencialno povedkovo rabo je še pre-hoden predložnomorfemski pridevnik (manj je nevezavnih tipa *biti domač 'prilju-den', biti ljudski 'preprost/naraven', biti življenjski 'stvaren', biti okrogel 'vinjen/pijan', biti malo ruknjen 'nenavaden, poseben', biti sesut 'razočaran, žalosten' ipd.*); zaradi prvotne in samoumevne povedkove vloge tu niso posebej obravnavani izglagolski pridevniki. Ker je v ospredju izražanje trenutnega oz. priložnostnega stanjskega razmerja do koga/česa, posledično tudi lastnosti, je aktualna in pre-vladujoča desna vezljivost povedkovega pridevnika uvajana s prostim predložnim morfemom. Tvorčev vidik stanjskih razmerij navadno izraža a) razmerje meritve/ /mere (*vreden za, znan po, priden za, blazen od*), b) primerjalno razmerje (*prime-ren za, prikladen za*) in c) naklonsko razmerje vrednotenja stanja/lastnosti (*privržen/sovražen (komu/čemu), zmožen za*). Pri predložnomorfemskih pridevnikih v zloženem povedku izrazito prevladuje tožilniška vezava: *Ves divji je nanj, Je dober za delo, Jezen je na vse, Je pripraven za delo, Je rojen za to vlogo, Je prisi-ljen v sodelovanje*.

1.1.4 Različnosklonsko vezavo pa imajo lahko predložnomorfemski pridevniki tipa *enak, edin, domač*: *Zakon je enak za vse, Je enak po zakonu, Je enak pred zakonom, Je enak z drugimi; Bili so (si) edini, Niso edini o tem/v tem, Edini so z njim; Je domač, Je domač pri njih/z njimi*.

to »kategorija sostojanja«) pomensko deli na a) stanje v naravi, npr. *brezvetrno, deževno, hladno* ipd., b) stanje v okolici, npr. *dušljivo, hrupno, nevšečno* ipd., c) psihično stanje človeka, npr. *mirno, samotno, tragično, vedro* ipd., č) modalno obarvano stanje, npr. *gotovo, verjetno* ipd., d) ocenitev in ugotovitev položaja, npr. *čudno, fantastično, imenitno* ipd. in e) moralna in etična ocena, npr. *razvratno, vzdržno* ipd. (1968: 334–335).

1.1.5 Povedkovniškost je glede na stopnjo glagolske pomenske oslABLjenosti oz. izpraznjenosti vprašljiva ob faznih glagolih, npr. *začeti (se)*, *odvijati se*, *izbruhniti*, in ob nepolnopomensko rabljenih glagolih ravnanja s pomenom načina, npr. *obnašati se*, *delati se*, *zdeti se*, *izgledati*, *ravnati* ipd., kjer so pomenskoskladenjsko obvezna prislovna določila navadno opredeljena samo kot povedkovniška podskupina s prostorsko-časovno-načinovno vrednostjo.¹³

1.2 O povedkovniškosti v SSKJ-ju

Že v Slovarju slovenskega knjižnega jezika (SSKJ) je bila s funkcijskoskladenjskega vidika izdelana tipizacija poved(kov)ne rabe. V 496-ih slovarskih iztočnicah je uporabljeno tudi kvalifikatorsko pojasnilo v povedni rabi, v 55-ih iztočnicah pa pojasnilo v povedno-prislovni rabi. Prvotni povedkovniki so v Slovarju slovenskega knjižnega jezika navadno označeni s kombinacijami slovničnih pojasnil kot neskl. prid., v povedni rabi in prisl., v povedni rabi, in še v povedno-prislovni rabi. Samo slovnično pojasnilo v povedni rabi pa načeloma opozarja na skladenjskopomenske prehode samostalnika, pridevnika in prislova med t. i. drugotne/konverzne povedkovnike.

2 Povedkovnik v novem Slovenskem pravopisu

Problemsko opredeljevanje povedkovnika je predstavljeno s primeri iz zadnjega normativnega priročnika slovenskega knjižnega jezika (v SP-ju je po ročnem pregledu registriranih kar 458 kvalifikatorjev povdk. ali povdk. zv(eza), gl. Krajšave in slovarske oznake, str. XIV). Vsi izpisani primeri z različnih vidikov potrjujejo oznako povdk. kot pomenskoskladenjsko kategorijo. Čeprav je povedkovnik v SP-ju eksplicitno (tudi v komentarju *Spremnje besede* na str. VIII) predstavljen zgolj kot iztočnica/geslo, in nikoli kot podiztočnica/podgeslo, ga kot pomenskoskladenjsko kategorijo in hkrati – posledično kot oznako za drugotne skladenjske vloge potrjuje tudi skupni naslov *Prislovi, povedkovniki in zveze z njimi* (62) v *Pravilih I* in definicija (204). Tudi izmedmetni povedkovniki v vlogi nezloženega povedka so posredna potrditev povedkovnikov kot pomenskoskladenjske kategorije (in ne že kot besednovrstne kategorije), npr. *fej¹* (*Fej te bodi nasproti fej²* razpolož. medm. *Fej, kako smrdi*), *ham¹* poud. (*Pes te bo ham nasproti ham²* posnem. medm. *Jej, ham*), *hap¹* poud. (*Pes pa zajca hap za vrat nasproti hap²* posnem. medm., otr. *Hap, ga udari po roki*), *joj¹* (*Razjezil se je, da je bilo joj nasproti joj²* razpolož. medm. *Joj, kaksna nesreča, Joj, kako boli, Joj, prejoj*). Zgolj pomenskoskladenjsko kategorijo navsezadnje nakazuje tudi potenčna številka ob geselski besedi, ki v primerih povedkovnika navadno opozarja na neprvo oz. drugotno pomenskoskladenjsko uporabo določenega leksema. Prvotna povedkovodoločilna raba pa je v SP-ju korektno pred-

¹³ R. Quirk govori o prislovnih določilih tudi v vlogi povedkovega določila, ko ima glagol samo slovnično/vezno vlogo. Dopušča, da so obvezna prislovna določila lahko obravnavana tudi kot podvrsta povedkovih določil (²⁷1993: 354; ²⁰1994: 505, 730, 1174).

stavljena npr. pri žal¹ (*Tega ne bom več storil, žal mi je, Žal mu je za soseda, Za knjige mu ni žal denarja, Tega mi je res žal*), npr. glavno¹ (*Glavno je, da si zdrav*).

Po pričakovanju je bistveno več povedkovnikov z drugotno pomenskoskladenjsko rabo določenega leksema, npr. blagor² (*Blagor ti, da si zdrav, Pravi blagor je, da se je dobro končalo*), greh² (*Greh je bilo dati denar za tako neumnost, Greh bi bilo, če ne bi izrabili lepega vremena*), bistveno² (*Bistveno je, da vztrajate pri svojem, Ni bistveno, kaj drugi mislijo o tem*), človeško² (*Človeško je biti žalosten*), dolgčas² (*Bilo mu je dolgčas, Pri nas ni nikoli dolgčas*), dolgo² (*Dolgo je še do večera*), dolgočasno² (*Bilo mu je dolgočasno*), dvomljivo² (*Še zmeraj je dvomljivo, ali se bo to srečno končalo*), enako² (*Enako bi bilo, če bi ostal*), fino² (*Fino, vsi smo za ta predlog nasproti manj prepričljivi rabi v Fino pri tem je, da smo vsi za*), grdo² (*Grdo je, če jim ne pomagata*), interesantno² (*Interesantno, tudi on tako pravi*) v primerjavi z zanimivo² (*Na prireditvi je bilo zanimivo, Zanimivo, tudi on tako pravi*); čisto³ (*Doma imajo zelo čisto*), dovolj³ (*Dovolj imam tega govorjenja*), drugače³ (*To je drugače, Ne gre drugače, službo boste morali pustiti*). Posebna je zaimenska raba s spremno oznako poud(arjalno), ki dodatno opozarja na modifikacijsko povedkovo vlogo, npr. poud. kakšno¹ (*Kakšno imajo po stanovanju*), kar³ poud. (*Čevlji so še kar*), nasproti kako³ (*Kako se imate, ste vsi zdravi, Kako pa očetovo zdravje, Kako si*), za katerega je povedkovniška raba očitno navadnejša. Povedkovniškost pogosto ima tudi socialnozvrstno oznako, ki poudarja predvsem priložnostno pogovarjalno uporabo, npr. fair³ (knj. pog. *To ni fair tudi To ni fer³*), boglonaj (neknj. ljud. *Boglonaj za pijačo, biti za (bog)lonaj*), čez² (neknj. pog. *posestvo čez dati, imeti ljudi čez**), hec² (neknj. pog. *To je bil hec, ko je prišel*) ipd.

2.1 Pogosti spremstveni kvalifikator poud(arjalno) a) opozarja predvsem na ekspresivno in preneseno povedkovo rabo različnih besednih vrst: medmetni povedkovniki – bla² (poud. *Mi delamo, on pa samo bla, bla*), bum² (poud. *Spotakne se in bum po tleh*), bumf² (poud. *Mi pa bumf po vratih*), cap² (poud. *Zdrsne in cap*), čavs² (poud. *Lisica se priplazi in čavs po zajčku*), čof² (poud. *Požene se in čof v vodo*), hop¹ (poud. *Stekel je iz hiše in hop na konja nasproti hop² velel. medm. Hop, reče in pes skoči čez palico*), hops (poud. *Vlak je pripeljal, pes pa hops v vagon*), hopsa¹ (poud. *Stopil je z voza in hopsa na konja nasproti hopsa² medm. Skoči, hopsa*); prvotna povedkovniška raba je tipična za sklope, npr. bogpomagaj (poud. *Kadar pije, je z njim bogpomagaj tudi bogpomagaj² povdk. zv. v Če bodo oni zmagali, potem bogpomagaj*, poud. *Nemščino govori, da bogpomagaj nasproti bogpomagaj razpolož. medm. zv. v Bogpomagaj, vse bo zapravlil*); b) samostalniški povedkovniki – govor² (*O tem bo še govor, poud. Ni govora, da bi ga še čakal*), krona² (poud. *To je bila krona njihovega prizadevanja*); c) prislovni povedkovniki – fantastično² (poud. *Na izletu je bilo fantastično, izključeno* (poud. *Izključeno je, da bi se sporazumeli*); č) in še leksemi z isto besedotvorno podstavo groza² (*Groza je, če ti gre vse narobe*), grozno² (poud. *Grozno je bilo poslušati take neumnosti*), grozota² (poud. *Kaj ni bilo grozota, kar se je dogajalo*) ipd.

2.2 Na pomenskoskladenjsko nesistemsost glede prikazovanja prednostne rabe leksemov kaže neupoštevanje v vsakdanjosti sicer zelo deklarirane povedkovniške rabe. Prek neupoštevanja določenih zelo živih zvez se posredno odraža tudi neživost ponazarjalnega gradiva. Tako SP ne izkazuje povedkovniške rabe pri besedah kot

faca, figa poud., *gnoj* zmer., *goska* zmer., *gospa* poud., *gospodična* poud. (*biti že cela gospodična*), *griža*¹ člov., slabš., *manko* poud. (*Rad pije, to je velik manko* tudi *napaka* tudi *pomanjkljivost* – pri vseh treh ni oznake povdk.), *moda* knj. pog. (*Take obleke so iz mode, Ta izraz je zdaj v modi*), *model* (*biti model* za osebo v romanu), *nadloga*, *grob*, *moder*² (tudi ni primerov kot *On je moder*), *namenjen* (*biti namenjen* v kino, poud. *Ta poklic mu je namenjen*), *primeren* (*Izraz ni primeren*, ni primera kot *Film ni primeren za otroke*), *ustrezen* (*Ta mera ni ustrezna*, ni primera kot *Ta drža ni ustrezna za hrbtnico*), *moderno*² (*Danes je moderno biti podjetnik*), *fascinantno* ipd. Povedkovniška raba bi morala biti označena tudi pri primerih kot npr. *fajn* neknoj. ljud., *fejst* neknoj. pog., kar posredno potrjuje tudi spremna socialnozvrstna oznaka.

2.2.1 Neoznačena povedkovniškost – v precej primerih tipa *težaven*, *izčrpan* izkazana povedkovniška raba ni označena. V SP-ju je sicer zgled *Ta otrok je zelo težaven*, vendar brez ustrezne oznake povdk.; v SP-ju je tudi zgled za *medel* v *biti ves medel od lakote* (in spet brez ustrezne oznake povdk.). Podobno je še s primerom *slaboten* v *biti slaboten od starosti*, medtem ko pri *izčrpan* ni niti povedkovniškega primera. Tudi zglede pri *neodločen*¹ (*Tekma je še neodločena*) in pri *omahljiv* (*biti zelo omahljiv*) nista označena. Pogovarjalna raba npr. *naporen* v *Fant je včasih zelo naporen* v SP-ju ni izkazana.

2.2.2 V SP-ju so primeri z neupravičeno oznako povdk., ko je glagol *biti* še polnopolnopravno rabljen, npr. pri *mimo*², v *Jagode so mimo*, *Nevarnost je mimo* v pomenu 'ne obstajajo/obstaja več' – prepričljivejša in predvsem korektnjša je povedkovniška raba v *Ta obleka je mimo* v pomenu 'ta obleka ni več moderna' ipd. In, ali se lahko govori o povedkovniški rabi *križkraž*² v *Križkraž je rekel, zamahnil z roko in voda je pritekla*?

2.2.3 Nesmiselno je povedkovniško rabo izražati z neživimi leksemi kot *hvalno*, *kazno*, *kljub*², npr. *hvalno* star. v *Hvalno je, da sodeluje*. Podobno še pri *bes*² v *To se mora nehati – ni bes*, *mrzko*² neobč. *Mrzko mi je bilo pri duši* nasproti živi rabi *zoprno*² v *Zoprno mu je bilo poslušati opravljanje*, tudi *neprijetno*² v *Neprijetno mi je bilo, ko sem jo srečal* ipd.

2.3 S povedkovniškega vidika je pretvorbno posebna raba neosebniških oblik tipa *gledano* (*Hiša je na levi strani ulice, gledano od postaje*, publ. *Strogo gledano, je bil ta ukrep nepotreben*), *govorjeno* (*Odkrito govoreno, fant ni pošten*), *hvala*² (*Prijateljem iskreno hvala*), *dogovorjeno* (*Torej prideva jutri. Dogovorjeno*); tipično nadomeščanje osebne glagolske oblike je npr. pri rabah tipa *luk*¹ šalj. v *Sosed ga pa rad luk*.

2.4 Za povedkovniško rabo so tipične tvorbe z nikalnico, npr. *nedvomno*² poud. (*Nedvomno, naloga je zelo dobra*), *negotovo*² (*Negotovo je, ali bo dobro prevladalo slabo*), *nelogično*² (*Nelogično je, da mu ugovarja*), *nenavadno*² (*Nenavadno je, da niso protestirali, Nenavadno mi je pri srcu* – pri *navadno* ni ne ustreznih primerov in ne oznake povdk.). V nekaterih primerih pa je to sistemsko rešeno, npr. *nenormalno*² (*Nenormalno bi bilo, če ne bi tako ravnal* nasproti *normalno*² v *Normalno je, da se po operaciji slabo počuti*), *neobičajno*² (*Neobičajno je bilo, da ni telefoniral* nasproti *običajno*² v *Izgovoriti si, kakor je to običajno, živež in stanovanje*), *nepomembno* (*Nepomembno je, kaj si on misli pri tem* nasproti *pomembno*² v *Pomembno*

je, da vsi sodelujejo), nesmiselno² (*Nesmiselno je še naprej čakati nasproti smiselno² v Smiselno je bilo molčati*), neugodno² (*Ob teh besedah ji je bilo zelo neugodno nasproti ugodno² v Ob nenavadnem srečanju ji ni bilo ugodno*), neumestno² (*Neumestno bi bilo, če bi se pošalil na njegov račun nasproti umestno² v Umestno bi bilo, če bi prenehali s tem*), neveselo² omilj. (*Bilo je neveselo nasproti žalostno² v Žalostno je, da toliko ljudi na svetu strada, Žalostno, da tega ne vemo, in še izpust. Sorodnik ga je izdal, žalostno*) ipd.

V drugih primerih pa je z izpustom oznake povdk. ta sistemskost rušena, npr. pri *nesprejemljiv* (*biti nesprejemljiv za nasvete nasproti sprejemljiv v biti sprejemljiv za novosti*, ki tudi nima oznake).

2.5 Predložna povedkovniška raba izraža povedkovniško rabo predlogov. T. i. povedkovniški predlog oz. predložni morfem ne napoveduje nič drugega kot povedkovodoločilno vezljivost in hkrati seveda tudi prvotno povedkovniško rabo takšne predložne zveze.

Nujna bi bila izpostavitve predložnomorfemskih povedkovnikov v primerih *hvala za²* (*Prijateljem iskreno hvala za pomoč, Hvala bogu za srečne okoliščine*), *ilustrativno za²* (*Ilustrativno za to miselnost je, da z ničimer ne soglaš*), primerjalno isto velja pri *značilno za²* (*Značilno zanj je, da zelo glasno govori*) in *karakteristično za²* (*Karakteristično zanj je, da se hitro razjezi*).

2.5.1 Izpredložni vidik v SP-ju daje povedkovniški status nekaterim predlogom (pri za predl. 6. povedkovniški) *Zdeti se za malo*, kar samo potrjuje njihovo morfemskost v povedku, npr. *za² v glasovati za, biti za ali proti* (nasproti *Premisliti o vsem, kar govori za in proti*, kjer za ni enoumno povedkovniški).

2.5.2 Povedkovniško rabo najbolj živo (pogovorno) izražajo sklopi, npr. *zamalo* (*Tudi tebi bi bilo zamalo, če bi te tako obravnavali, Ne bo se mu zdelo zamalo*), *zaman²* v *Ves trud je bil zaman, Njihovo prizadevanje je bilo zaman* (prim. še *zastonj³* knj. pog. v *Vse prizadevanje je bilo zastonj*) – v SP-ju ni primera za *zamar*, niti ni upoštevana zveza *imeti za mar*. Upoštevani so sklopi tipa *naokoli/naokrog, napoti, nared, navzkriž, izven*, npr. *naokoli²* nek. pog. v *Teden je bil hitro naokoli*, in primerjalno *naokrog²* nek. pog. v *Od takrat še ni leto naokrog*. Označena je povedkovniška raba še pri *nared* neobč. (*biti nared za kaj, Vedno so nared, da nastopijo, Prtljage še nima nared, biti nared v pol ure*), *napoti* (*Umakni se, da ne boš napoti, biti napoti drug drugemu, biti napoti sam sebi*), *narazen²* poud. (*Po nazorih sta si daleč narazen*), *nasproti²* star. (*Vsi so ti nasproti*), *navzkriž²* poud. (*Želje posameznikov so si pogosto navzkriž, Pazite, kaj delate, da ne bo kaj navzkriž*). Vendar raba *navkljub¹* v *delati navkljub* in še primerjalno *navzlic¹* neobč. v *delati očetu navzlic* ni povedkovniška; isto velja tudi za t. i. nepravi predlog – če je raba *imeti kaj zoper* povedkovniška, pa to ne velja za rabo *glasovati zoper* ipd.

Tipičen primer sklopnega povedkovnika pa je npr. *vseeno²* (*Njim je vseeno, kako živimo*).

2.6 Pomenskosladdenjsko kategorialnost povedkovnika poudarja in potrjuje njegova različna besednovrstnost (motivacijska označitev bi bila samostalniški/pridev-

niški/prislovni/medmetni povedkovniki) in posledična različnokategorialnost, npr. pri povedkovniški rabi besed *za, prav, kaj, čavs, križ*² ipd.

2.6.1 Verjetno prav izhodiščna pomenskoskladenjska raba ni dovolj trdno merilo za večjo sistematičnost pri doslednejšem (predvsem slovaropisnem) določanju povedkovnosti. Tako npr. v SP-ju ni povedkovniških oznak pri samostalnikih kot *lepotecllepotica* povedkovniško pa je označena raba besede *lepota*² neobč. v *Lepota ga je videti*. Povedkovniške rabe ni izkazane tudi pri izglagolskih samostalnikih tipa *drekač, mazač, mečkač*. Povedkovniške oznake tudi nimajo zaznamovano uporabljane besede tipa *drek, intriga, rit, zgaga*, npr. *To je drek / To je za en drek*; živost rabe je okrnjena, ker ni eksplicitno upoštevana povedkovniška raba (z oznako povdk.) živalskih in drugih zmerljivk, ki tudi niso označene s povdk., npr. *gad, glista, krava, metulj, osel, prašič, pijavka*, katerih človeškost je navadno označena s poud(arjalno).

2.6.2 Na drugi strani pa je vprašljiva povedkovniška vloga besed *in, plus, manj, minus, množeno, deljeno*, npr. *in*¹ poud. v *Tri in štiri je sedem* primerjalno s *plus*³ v *Pet plus štiri je devet, manj*⁵ v *Deset manj tri je sedem* primerjalno z *minus*³ v *Deset minus tri je sedem, množeno* v *Štiri množeno s pet je dvajset* primerjalno s *pomnoženo* v *Tri pomnoženo s pet je petnajst, deljeno* v *Deset deljeno s pet je dve* ipd.

Ni izkazanih rab *On je in/avt*. Določeni povedkovniki zahtevajo vez navadno v dvojnini ali množini oz. imajo tovrstne možnosti vsaj izpostavljene, npr. *Sva si kvit, Z njim je kvit* ipd.

2.6.3 Posebna kategorija so tudi naklonski povedkovniki tipa *lahko*², *možno, nujno*², *potrebno, težko*² ipd. Zlasti pogovarjalno živa je raba z *lepa, težka* (SP ju označuje samo s poud(arjalno)) v *Ta je pa lepa!*, *Ta bo pa težka!* nasproti *lepo*², *težko*², podobno še *huda* poud. *Shujšal sem, huda je bila*; tudi ni upoštevana zelo živa zveza kot *Ta je pa lovska* ipd.

2.6.4 Posebno uporabniško živi so opisi vremenskih razmer s prislovnimi povedkovniki *hladno*² (*Danes je hladno*), *jasno*² v *Jutri bo jasno in toplo* (nasproti *oblačno* v *Oblačno je, kmalu bo dež, jasno*² v *Ni mi jasno, kako si to dosegel* (nasproti *očitno*² v *Očitno je, da to ni mogoče*), *južno*² (*Danes je južno*), *kopno* (*Ko je bilo kopno, so začeli kopati*), *ledeno*² (*Na pločniku je bilo ledeno*), *meglno*² (*Bilo je meglno* nasproti *megla* v *Zunaj je megla*, kar SP ni označil), *mračno* (*V sobi je postalo mračno*, poud. *Bilo mu je mračno pri duši* nasproti *mrak* v *Zunaj je mrak*, kar SP ni označil), *sončno*² (*Popoldne je bilo sončno* nasproti *sonce* v *Zunaj je sonce*, kar SP nima), *temno*² (*Postalo je temno, Temno je kot v rogu* nasproti *temačno*² v *Temačno je bilo, da je bilo treba prižgati luč* in tudi *tema* v *Zunaj je tema* – slednje SP ni označil), *mraz*² v *Bilo mi je mraz* (SP nima primerov kot *Mraz je / Je mraz, mrzlo*² (*Ob reki je bilo ledeno mrzlo*). Niso povedkovniško označene tudi posebne rabe kot *Je že dan, Je že jutro* ipd.

2.7 S slovaropisnega vidika, ki zahteva besednovrstno opredelitev geselske oz. podgeselske besede, bi torej moral biti povedkovnik kot samo pomenskoskladenjska kategorija še dodatno besednovrstno opredeljen kot pridevniški, prislovni, samostalniški ali medmetni povedkovnik z oznakami prid. povdk., prisl. povdk., sam. povdk. ali

medm. povdk. – glede na to, katere slovnične (oblikoslovne) kategorije posameznih besednih vrst vključuje oz. ohranja.

3 Sklep

Aktualna trenutna stanjskost je v slovenščini navadno izražena z zloženim povedkom in povedkovniki oz. povedkovi dopolnilniki niso nič drugega kot pomenske determinante povedkov, zato ostajajo na stavčnočlenski ravni (priložnostna pomenskoscakladenska raba ne more biti besednovrstno odločilna). Z vezljivostnega vidika se to lahko razlaga, da obvezno nevezljivo dopolnilo povedek pomensko determinira (determinator) – je določevalni dopolnilnik v vlogi povedkovega določujočega dopolnila, ki povedek pomenskodoločujoče dopolnjuje.

Čeprav je povedkovnik v SP-ju eksplicitno (tudi v komentarju *Spremne besede* na str. VIII) predstavljen zgolj kot iztočnica/geslo, in nikoli kot podiztočnica/podgeslo, ga potrjuje kot pomenskoscakladensko kategorijo in hkrati – posledično kot oznako za drugotne skladenjske vloge. Po pričakovanju je bistveno več povedkovnikov z drugotno pomenskoscakladensko rabo določenega leksema, npr. *blagor*² (*Blagor ti, da si zdrav, Pravi blagor je, da se je dobro končalo*), *greh*² (*Greh je bilo dati denar za tako neumnost, Greh bi bilo, če ne bi izrabili lepega vremena*) ipd. Pogosti spremstveni kvalifikator poud(arjalno) opozarja predvsem na ekspresivno in preneseno povedkovo rabo različnih besednih vrst. Prek neupoštevanja določenih zelo živih zvez se posredno odraža tudi neživost ponazarjalnega gradiva. Tako npr. SP ne izkazuje povedkovniške rabe pri besedah kot *faca*, *figa* poud., *gnoj* zmer., *goska* zmer., *gospa* poud., *gospodična* poud. (*biti že cela gospodična*), *griža*¹ člov., slabš. ipd. Nujna bi bila izpostavitve predložnomorfemskih povedkovnikov v primerih *hvala za*² (*Prijateljem iskreno hvala za pomoč, Hvala bogu za srečne okoliščine*), *ilustrativno za*² (*Ilustrativno za to miselnost je, da z ničimer ne soglaša*) ipd. Povedkovniško rabo najbolj živo (pogovorno) izražajo sklopi, npr. *zamalo* (*Tudi tebi bi bilo zamalo, če bi te tako obravnavali, Ne bo se mu zdelo zamalo*), *zaman*² ipd. S slovaropisnega vidika, ki zahteva besednovrstno opredelitev geselske oz. podgeselske besede, bi moral biti povedkovnik kot samo pomenskoscakladensko kategorija dodatno besednovrstno opredeljen, torej označen kot pridevniški, prislovni, samostalniški ali medmetni povedkovnik.

Literatura

Čechová, Marie idr., 1996: *Čeština – řeč a jazyk*. Praha: ISV Nakladatelství.

Čermák, František, 2001: *Jazyk a jazykověda (Přehled a slovníky)*. Praha: Nakladatelství Karolinum.

Daneš, František idr., 1987: *Větné vzorce v češtině*. Praha: Academia.

Gramatyka współczesnego języka polskiego, 1984. Morfologia, Składnia. Warszawa.

Grepl, Miroslav, Karlík, Petr, 1998: *Skladba češtiny*. Praha: Votobia.

Grepl, Miroslav, Komárek, Miroslav, Kořenský, Jan idr., 1986, 1987: *Mluvnice češtiny (2 – Tvarosloví, 3 – Skladba)*. Praha: Academia.

Isačenko, A. V., 1954, 1960: *Grammatičeskij stroj russkogo jazyka v sopostavlennii s slovac-kim. Morfologija 1, 2*. Bratislava: Izdavatel'stvo Slovackej akademii nauk.

Jakopin, Franc, 1968: *Slovnica ruskega knjižnega jezika*. Ljubljana: DZS.

Katičić, Radoslav, 1986: *Sintaksa hrvatskoga književnog jezika*. Zagreb: JAZU.

Kozlevčar, Ivana, 1969/70: O pridevniku v povedni rabi. *Jezik in slovstvo* 15/1. 210–215.

Mel'čuk, I. A., 1995: *Russkij jazyk v modeli »smysl – tekst«*. Moskva – Dunaj: Dunajski slavistični almanah.

Morfologija slovenskega jezika, 1966. Bratislava: Vyklatatel'stvo Slovenskej akademie vied.

Orešnik, Janez, 1992: *Udeleženske vloge v slovenščini*. Ljubljana: SAZU.

Pogorelec, Breda, 1972: Dopolnilnik (povedkov prilastek) v slovenski skladnji. *Linguistica* 12. 315–327.

Pogorelec, Breda, 1974: Dopolnilnik (povedkov) v slovenski skladnji. *Jezik in slovstvo* 20. 120–122.

Quirk, Randolph idr. 1985, ²⁰1994: *A Comprehensive Grammar of the English Language*. London – New York: Longman.

Švedova, N. Ju., 1980: *Russkaja grammatika II. (Sintaksis)*. Moskva: Nauka.

Toporišič, Jože, 1976, ⁴2000: *Slovenska slovnica*. Maribor: Obzorja.

Vidovič Muha, Ada, 1984: Nova slovenska skladnja J. Toporišiča. *Slavistična revija* 32/2. 142–155.

Vidovič Muha, 2000a: Čas v besedi (Tipologija leksikalne večpomenskosti). Orel, Irena (ur.) *36. seminar slovenskega jezika, literature in kulture. Zbornik predavanj*. Ljubljana: Filozofska fakulteta, Oddelek za slovanske jezike in književnost, Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik. 85–109.

Vidovič Muha, 2000b: *Slovensko leksikalno pomenoslovje. Govorica slovarja*. Ljubljana: Znanstveni inštitut Filozofske fakultete.

Vinogradov, V. V., 1947: *Russkij jazyk (grammatičeskoe učenie o slove)*. Moskva, Leningrad: GUPI.

Žele, Andreja, 2000: Tipologija poved(kov)ne rabe v Slovarju slovenskega knjižnega jezika. *Jezikoslovni zapiski* 6. 57–65.

Žele, Andreja, 2001: Tipologija pridevniške vezljivosti. *Jezikoslovni zapiski* 7. 163–195.

Viri

Simeon, Rikard, 1969: *Enciklopedijski rječnik lingvističkih naziva*. Zagreb: Matica hrvatska.

Slovar slovenskega knjižnega jezika (SSKJ) I–V, 1970, 1975, 1979, 1985, 1991. Ljubljana: DZS.

Slovenski pravopis (I Pravila, II Slovar), 2001. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU.

Toporišič, Jože, 1992: *Enciklopedija slovenskega jezika*. Ljubljana: Cankarjeva založba.